

Järvenpään HSL selvityksen päivitys

11/2024 KH

Mikko Autere

Timi Veikkolainen

Mikko Kaukinen

Kirsi Rinne

Järvenpää

Asian taustaa →2023

- Järvenpään kaupunki käynnisti 2019 alkuvuodesta HSL liittymiselvityksen , jonka myötä kaupunginvaltuusto teki vuonna 2019 päätöksen (21.10.2019 §69):
- Kaupunginvaltuusto:
 1. Päätettiin, että Järvenpään kaupunki liittyy HSL:n jäseneksi ja hyväksyy osaltaan HSL:n perussopimuksen, mikäli jäsenyys tuo merkittävän parannuksen Järvenpään ja Helsingin välillä liikennöiviin junavuoroihin.
 2. Valtuutti kaupunginhallituksen hyväksymään Järvenpään kaupungin peruspääomaosuuden HSL:ssä, mikäli jäsenyys kohdan 1 mukaisesti astuu voimaan
 3. Valtuutti kaupunginhallituksen hyväksymään tarvittavat tekniluonteiset tarkistukset ja muutokset perussopimukseen sekä päättämään kohdassa 1 tarkoitettujen ehtojen täyttymisestä, siten että jäsenyys astuu voimaan 1.1.2022.
- HSL:n muuttuneet kustannusarviot (kuntaosuuden nosto), sekä Koronavirus v. 2020 viivästytti päätöksentekoa, ja kaupunginhallitus ei tehnyt päätöstä liittymisen ehtojen täyttymisestä määräaikaan mennessä.
- Vuonna 2023 kaupunki käynnisti HSL liittymisestä uuden selvitystyön, joka valmistui lokakuussa 2023
- Vuoden 2023 joulukuussa kaupunginhallitus teki päätöksen (18.12.2023 §325), joka päätti vuonna 2019 käynnistyneen HSL selvitysprosessin.

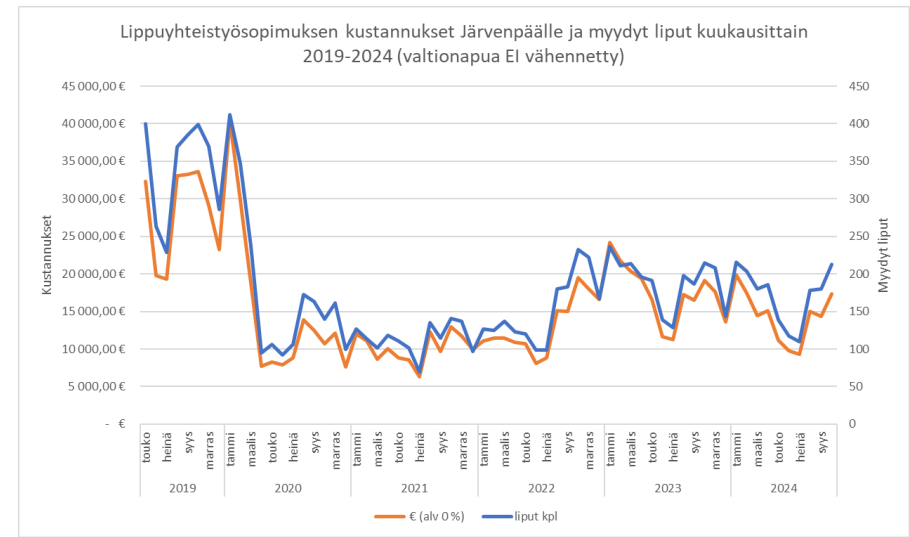
"Kaupunginhallitus päättää todeta, että kaupunginvaltuuston HSL liittymispäätöksen 21.10.2019 §69 kohdan 3. mukaiset ehdot eivät ole täyttyneet, eikä kaupunki voi hakea kuntayhtymän jäsenyyttä valtuuston päätöksen perusteella."
- **Kaupunki on ilmoittanut HSL:lle tarkastelevansa liittymiskysymystä vuoden 2024 syksyllä.**

Asian taustaa 2024

- HSL on irtisanonut Järvenpään kehyskuntasopimuksen hallituksensa päätöksellä 21.11.2023 § 108. → perusteena, että olosuhteet sopimukselle ovat muuttuneet.
 - Kaupunki on neuvotellut uuden kehyskuntasopimuksen laatimisesta HSL johtavien henkilöiden kanssa 3/2024
 - HSL ei suostu nykytilanteessa jatkamaan kehyskuntasopimusta/lippuyhteistyötä ilman myönteistä HSL –liittymispäätöstä.
- Vuonna 2024, ennen liittymispäätöksen uudelleen käsittelyyn vientiä, oli kaupungin toiveissa saada lisätietoa koronaviruksen jälkeisen ajan liikkumistottumuksista, ja siitä miten Järvenpäälaiset liikkuvat HSL alueella. vuonna 2023 teetettiin joitain selvityksiä aiheesta, mutta esimerkiksi HSL:n laajan liikkumistutkimuksen aineistoa ei ole saatavilla koronaviruksen jälkeiseltä ajalta.
- HSL on lupaamansa mukaisesti uusinnut kuntaosuuslaskelmansa Järvenpään osalta toiminta- ja taloussuunnitelmansa 2025-2027 luonnosversiossa, joka julkaistiin 6/2024 lausunnoille. Lopullisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa ei Järvenpään kuntaosuuslaskelmaa ole, sillä kaupunki ei voi olla vielä 2025 HSL:n jäsenkunta.
- HSL:n hallituksen hyväksymässä HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2025-2027 on päätetty ottaa vuoden 2025 aikana käyttöön uusi ABCDE –vyöhykejärjestelmä, ja lopettaa vain yksittäisille vyöhykkeille kohdistuvien lippujen myynti.
- HSL:n hinta- ja vyöhykemuutosten vs. mahdollisen kuntayhtymään liittymisen kunnalle aiheuttamien kustannusten muodostumisessa merkittävää roolia näyttävä työmatkojen verovähennysarvio on laskettu 11/2024 Ramboll Oy:n toimesta
- Tuusulan kunta on tehnyt oikaisuvaatimuksen HSL:n hallituksen ABCDE –vyöhykemallia ja lippujen hinnoittelua koskevasta päätöksestä (Tuusulan kunnanhallitus, 11.11.2024 §389)

Irtisanottu lippuyhteistyösopimus

- Kaupungin ja HSL:n välillä on ollut voimassa v.2022 päivitetty kehyskuntien lippuyhteistyösopimus (NS. kehyskuntasopimus) jonka nojalla kaupunkilaiset voivat ostaa tiettyjä HSL kausilippuja HSL asukaskuntien hinnoilla. **Lippuyhteistyösopimus ei koske kertalippuja.**
- Vuonna 2023:
 - lippuja myyty kuukausitasolla 129-236 kpl, keski-arvo n. 189 kpl kuukaudessa. Kyseessä kuukausiliput, eli **keskimäärin käyttäjiä on ollut n. 175-200.**
 - Kustannus kaupungille on ollut n. 209 t€, joten yksittäisen kuntalaisen matkaa on tuettu n. tuhannella eurolla jos oletetaan että henkilö on ostanut joka kuukausi uuden kausilipun.
- Kaupunki on saanut näiden kustannusten kattamiseen valtionavustusta, joten nettovaikutus on n. 65 % kustannuksista (avustusprosentti vaihtelee vuosittain)
 - Nettokustannus vuositasolla ollut vuosina 2020-2023 : **60-135 t€**
 - **Yhtä lipun ostajaa on nettona tuettu n. 500-700 € arvosta**
- Lippuyhteistyösopimuksella on verovähennysoikeuteen vaikutuksia, joista on tehty viimeksi selvitys 2017. Tuolloin lippuyhteistyösopimuksen katsottiin olevan kaupungille kokonaistaloudellisesti kannattava.
- **HSL on irtisanonut lippuyhteistyösopimuksen päättymään 31.12.2024**
- **Sopimusta ei ole mahdollista jatkaa HSL:stä saadun tiedon mukaan**
- **Nettovaikutus kaupungille 2025 vrt. 2024 n. +140 000€, vastavuoroisesti n. 200 kuntalaisen kausilippujen hinnat nousevat**
 - **Jatkossa myöskään Järvenpään kausilipputuotteilla ei voi matkustaa HSL busseissa (huonommat yhteydet mm. Hyrylään), säännöllisiä käyttäjiä ollut n. 15-20 kpl.**

Hinnat 2024

Järvenpään lippuyhteistyösopimus ei sisällä yliviivattuja lipputuotteita		
Liput kuntalaisille, aikuinen	Asiakashinta, kausilippu 30 vrk	Asiakashinta, jatkuva säästötilaus 30 vrk
AB	66,60 €	55,50 €
BC	66,60 €	55,50 €
CD	66,60 €	55,50 €
D	64,90 €	54,10 €
ABC	99,40 €	82,80 €
BCD	99,40 €	82,80 €
ABCD	109,70 €	91,40 €
Yleiskausiliput, aikuinen	Asiakashinta, kausilippu 30 vrk	
AB	155,00 €	
BC	155,00 €	
CD	155,00 €	
D	151,00 €	
ABC	169,40 €	
BCD	169,40 €	
ABCD	187,00 €	
Kunnan tuki	Kunnan tuki, kausilippu 30 vrk	Kunnan tuki, jatkuva säästötilaus 30 vrk
AB	88,40 €	99,50 €
BC	88,40 €	99,50 €
CD	88,40 €	99,50 €
D	86,10 €	96,90 €
ABC	70,00 €	86,60 €
BCD	70,00 €	86,60 €
ABCD	77,30 €	95,60 €

Hintoihin sisältyy kulloinkin lainmukainen arvonlisävero.

Sopimuksen liite 1:ssä on esimerkinomaisesti kuvattu 30 vrk lippujen hinnat ja kunnan tuki. Kausilippuja on 30 vrk lisäksi olemassa 14 vrk ja 60, 90, 120, 150, 180, 210, 240, 270 ja 360 vrk. Lippukohtainen subventio vaihtelee lipun voimassaolo pituuden mukaan.

HSL-kuntayhtymän tehtävät

Vastaa Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta (HLJ).

Suunnittelee ja järjestää toimialueensa joukkoliikenteen ja edistää sen toimintaedellytyksiä.

Hankkii bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliikennepalvelut.

Hyväksyy joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä lippujen hinnat.

Vastaa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta.

Järjestää lippujen myynnin ja vastaa matkalippujen tarkastuksesta.

HSL liittymisen hyödyt

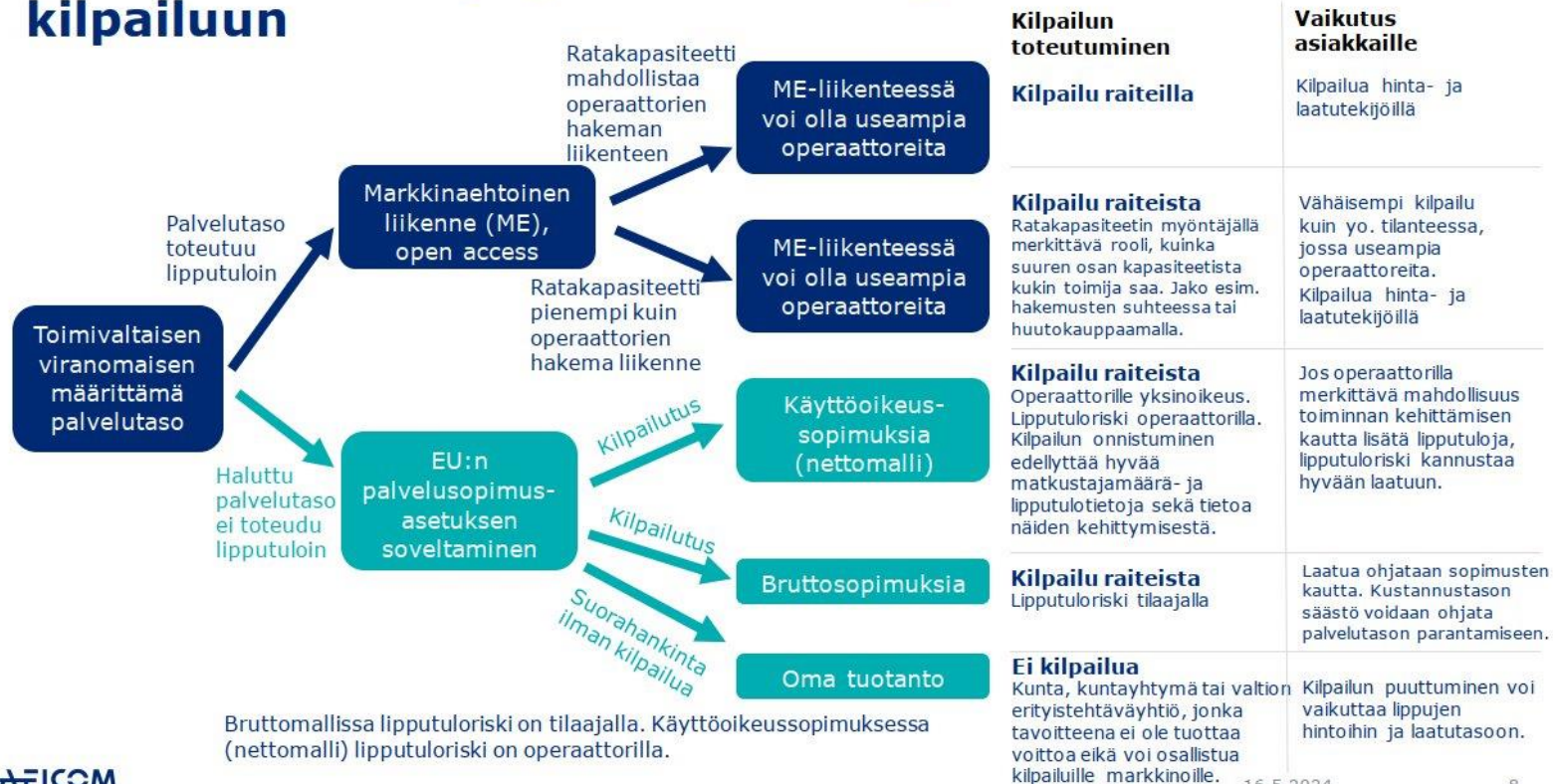
HSL liittymisen vaikutuksiin ei ole tullut merkittäviä muutoksia sitten viime selvitystyön, pl. HSL:n hinnoittelua sekä vyöhykemalleja koskevat uudistukset

- HSL tarjoaisi halvemman, selkeämmän ja yhtenäisemmän lippujärjestelmän sekä laadukkaat reittiopaspalvelut
 - Nykyinen lippujärjestelmä ei ole kovin selkeä/käyttäjätavallinen
 - HSL-alueella matkustaminen kausilipputuotteilla olisi merkittävästi halvempaa pl. ainoastaan junaliikennettä tarvitsevat
- HSL:n Junaliikenteen palvelutason parantamista koskeva lupaus on mainittu toiminta- ja taloussuunnitelmassa 2025-2027 , ja sen voidaan katsoa olevan kutakuinkin entisellään:
 - HSL:n tavoitteena on, että ruuhka-aikojen ulkopuolella päiväliikenteessä ja lauantaisin klo 9-19 Helsingin ja Järvenpään välisen junaliikenteen vuoroväliä tihennetään siten, että junilla olisi syysliikenteen alusta 2026 alkaen noin 15 minuutin vuorovälit nykyisen 30 minuutin vuorovälin sijaan, mikäli Järvenpää liittyy jäseneksi. Ruuhka-aikoina Järvenpään junaliikenteen vuoroväli on ruuhkasuuntaan jo ennestään keskimäärin 15 minuuttia. Järvenpään perustarjonta muodostuu liikenne- ja viestintäministeriön ostoliikenteestä, johon kuuluvat VR:n liikennöimät Riihimäen suunnan D- ja R-junat, joita tarvittavin osin täydennettäisiin HSL:n tilaamalla junaliikenteellä Järvenpäähän. HSL:n alustavan v. 2019 laaditun ns. ”J-junan” liikennöintisuunnitelman mukaan juna kulkisi Helsingin ja Järvenpään välillä, ja pysähtyisi väliasemilla Pasila, Tikkurila, Kerava ja Ainola
- Positiivinen vaikutus työssäkäyntialueisiin ja pendelöinnin joustavuuteen
 - Kaupungin tavoite tiivistää maankäyttöä joukkoliikenneyhteyksien läheisyydessä, työvoiman saatavuus, maanmyynti asemien läheisyydessä, päästövähennystavoitteet, ym.
- Varmistaisi junaliikenteen palvelutason 2030 luvulla?
 - LVM ostoliikennesopimus on voimassa 2030 saakka. 2031 tulee valtion toimesta kilpailutettu lähijunaliikenne käynnistymään, eikä ole täyttä selvyyttä miten kustannukset/kuluttajahinnat muodostuvat tästä eteenpäin.

Lähijunaliikenteen kilpailutus/ HSL junien liikennöinti

- Valtion ja VR:n välinen suorahankintasopimus päättyy vuonna 2030, jolloin liikenne kilpailutetaan EU-säätelyn mukaisesti. EU-säätely velvoittaa tasapuolisten kilpailuolosuhteiden luomiseen
 - Kilpailutettu junaliikenne alkaa vuonna 2031
- Traficom laatinut hallitusohjelman mukaisia selvityksiä ja ylläpitänyt keskustelutilaisuuksia raideliikenteen kilpailuttamisesta
 - HSL:n toimivalta-alueen mahdollinen laajentaminen junaliikenteen osalta Traficomien mukaan jatkossa selvittävä asia: HSL voi järjestää sellaista junaliikennettä, joka palvelee HSL-alueen liikkumista, mutta HSL-alueen ulkopuolisesta liikenteestä ei pidä koitua HSL-jäsenkunnille kustannuksia. Pendelöintiä pääkaupunkiseudulle toimii mielekkään alueen rajaamisen välineenä. Hyötyvät kehyskunnat osallistuisivat kustannuksiin, liittyisivät HSL:ään, tai liikennetarjontaa sopeutettaisiin.
- Täyttä selvyyttä kilpailutuksen järjestämismallista ei ole olemassa, mutta on todennäköistä, että kunnat joutuvat tulevaisuudessa osallistumaan liikennöintikustannuksiin

Raideliikenteen järjestämistavat ja vaikutukset kilpailuun

HSL-jäsenyyden vaikutukset toimijoiden tehtäviin

Nykytilanne:

- **Uudenmaan ELY-keskus** toimii Järvenpään alueen bussiliikenteen toimivaltaisena viranomaisena.
 - ELY –keskus suunnittelee ja hankkii seudullista joukkoliikennettä osin kuntien rahoittamana, **Järvenpään kaupunki** vastaa sisäisen bussiliikenteen suunnittelusta ja hankinnoista
- **VR** vastaa Järvenpään lähijunaliikenteen järjestämisestä LVM:n tukemana ostoliikenteenä, eli kaikki Järvenpäässä pysähtyvät junavuorot ovat liikenne- ja viestintäministeriön maksamia ostoliikennevuoroja
- **Järvenpää** määrittää bussiliikenteen taksat/kuluttajahinnat
- **Järvenpää/VR** vastaavat omilta osiltaan joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta
- **Matkahuolto** muodostaa ja hallinnoi Järvenpään sisäisen liikenteen lipputuotteita, erillistä matkalippujen tarkastusta ei ole, lippujärjestelmä ei ole kovin yhtenäinen

HSL-jäsenkuntana:

- **HSL** suunnittelee ja järjestää **Järvenpään** joukkoliikenteen ja edistää sen toimintaedellytyksiä.
- **HSL** hankkii bussi- ja lähijunaliikennepalvelut. **Kaupungilla** on mahdollisuus vaikuttaa bussiliikenteen palvelutasoon suunnittelun kommentoinnin / vuoropuhelun kautta.
- **HSL** hyväksyy ja hallinnoi joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä joukkoliikenteen taksat alueellaan.
- **HSL** vastaa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta.
- **HSL** järjestää lippujen myynnin, lippujärjestelmän, ja vastaa matkalippujen tarkastuksesta. Järjestelmä seudullisesti sama
- **HSL:n** hallitus päättää kuunnellen jäsenkuntia. **Pienellä jäsenkunnalla ei ole juurikaan todellista päätösvaltaa**

HSL-päätöksen taloudelliset vaikutukset kuntalaisille

- Pelkästään joukkoliikennettä käyttävän kuntalaisen näkökulmasta HSL liittyminen näyttäytyisi selkeämmän liikennöintikonaisuuden ohella pääosin kausilipputuotteiden hintatasossa. HSL jäsenkuntien asukkaiden lippujen hintoja subventoidaan HSL:n toimesta, mikä johtaa matkustajan kannalta edullisempiin matkustuskustannuksiin. Kertaliput ovat samanhintaisia sekä jäsenille että ei jäsenille
- HSL:n ABCDE vyöhykemalli ja hinnan korotukset vaikuttavat ensisijaisesti liikennettä käyttäviin asiakkaisiin. Kerta- tai sarjalippujen hinnoittelu ei ole riippuvainen siitä, asuuko asiakas HSL kunnassa vai ei, mutta HSL kuntien asukkaiden kausiliput ovat huomattavasti kalliimpia kuin ns. yleiskausiliput, joita mm. Järvenpäälaisille myydään.
- Jos kulkee pelkästään junalla, niin VR:n lippu on nyt ja jatkossa halvempi, kuin HSL:n lippu
- Jos käyttää junan lisäksi bussia, lauttaa, metroa tai ratikkaa, kausilippujen hinnoissa on merkittävä ero HSL-jäsenenä vs. ei jäsenenä
 - Hintaero riippuu siitä, mihin päin HSL-aluetta matkustaa eli monenko vyöhykkeen lipun tarvitsee
 - Lisäksi ei jäsenenä on ostettava Järvenpään sisäinen kausilippu, jos haluaa käyttää bussia Järvenpäässä (35 €/kk, 385 €/11kk)
 - Yhden vyöhykkeen lippuja ei ole tammikuusta 2025 alkaen
- Eläkeläiset ja opiskelijat
 - HSL tarjoaa lippuja alennettuun hintaan vain HSL-kuntalaisille

	Hinnat jäsenenä		Hinnat ei jäsenenä		Hintaero (ei jäsen – jäsen)	
	Kk	11kk	Kk	11kk	Ero/kk	Ero/11kk
Kausilippu						
Kaksi vyöhykettä (esim. Järvenpää-Nikkilä)	72,10 €	793,10 €	167,90 €	1 846,90 €	+95,80 €	+1 053,80 €
Kolme vyöhykettä (esim. Järvenpää-Viinikkala)	107,70 €	1 184,70 €	183,50 €	2 018,50 €	+75,80 €	+833,80 €
Neljä vyöhykettä (esim. Järvenpää-Vuosaari)	118,80 €	1 306,80 €	202,40 €	2 226,40 €	+83,60 €	+919,60 €
Viisi vyöhykettä (esim. Järvenpää-Otaniemi)	145,10 €	1 596,10 €	247,20 €	2 719,20 €	+102,10 €	+1 123,10 €

HSL:n ABCDE -vyöhykeuudistus

Toiminta- ja taloussuunnitelma (TTS 2025-2027)

- HSL:n hallitus on päättänyt 29.10.2024 kokouksessaan Toiminta- ja taloussuunnitelmansa hyväksymisestä, sekä joukkoliikenteen lippujen hintojen korotuksista. Nämä muutokset sisältävät vyöhykeuudistuksen, jonka myötä HSL –liikenteellä matkustaminen muuttuu uuden ABCDE vyöhykkeen myötä kalliimmaksi pohjoisen Tuusulan, pohjoisen Sipoon, sekä Järvenpään alueella.
- Lippuhintojen ”yleiskorotus” HSL:llä tulee olemaan 1.1.2025 alkaen n. 8% (mittaluokaltaan ALV- kannan 10%→14% muutoksen mukainen). Järvenpään kohdistuvat lipun hintojen korotukset tulevat olemaan vyöhykeuudistuksen voimaantulon jälkeen huomattavasti suuremmat, syyksi HSL on ilmoittanut Järvenpään kaupungin ”kohtuuttoman hyödyn” HSL liikenteestä
- HSL:n päätöksillä on vaikutuksia Järvenpääläisten HSL lippujen hintoihin riippumatta siitä liittykö Järvenpää HSL jäseneksi vai ei.
 - Muutoksen myötä Helsinkiin matkustavien Järvenpääläisten HSL kertalippujen hinta nousee.
 - = Lippujen hintojen korotus ABCD lipulla on n. 6,5% (ABCD 4.50€ → 4,80€)
 - = Lippujen hintojen korotus ABCDE lipulla suhteessa vanhaan vyöhykemalliin n. 31% uusilla hinnoilla (vanha ABCD 4,50€ → uusi ABCDE 5,90€)
- **Järvenpääläisille kohdistuvan lippujen hintojen korotuksen voidaan katsoa olevan n. 25%-yks suurempi, kuin esim. Keravalaisten lippujen hintamuutos**
 - Kertaliput Helsingin jatkossa VR: 5,50€, HSL: 5,90€ (jatkoyhteysmahdollisuus)
- **Muutoksen jälkeen ABCDE kausilipun hinta tulee olemaan 247.20€ (vrt. HSL jäsenkuntana 145.10 €, nykyinen ABCD kausilippu Järvenpääläisille 187€)**
 - On todennäköistä että ABCDE kausilippuja ei juuri myydä vuoden vaihteen jälkeen johtuen niiden kalliista hinnasta
 - Haittaa erityisesti henkilöitä, jotka tarvitsevat HSL:n tarjoamia jatkoyhteyksiä säännöllisillä työmatkoilla.
 - **Työssäkäyntiin käytettyjen kausilippujen hintojen merkittävä nousu vaikuttaa kunnan verovähennyksiin**

Vyöhyke-/hinnoittelumuutoksen vaikutukset verovähennysoikeuksiin

- Riippumatta siitä, ostavatko Järvenpäläiset uuden HSL:n ABCDE vyöhykkeen kausilipputuotteita työmatkaliikenteeseen, on lipputuotteiden hinnannousulla vaikutuksia työmatkavähennysten kautta kaupungin talouteen.
- Työmatkavähennys tulee tehdä halvimman kulkumuodon mukaan, joka Järvenpäässä on nyt ja tulevaisuudessa HSL:n kausilipputuote. Tyypillisesti työmatkavähennyksen määrä on joukkoliikennelipun hinta x 11 kk/v - 900 € omavastuu. Vähennyksien määrä siis kasvaa, jos joukkoliikenteen lipun hinta nousee ja vastaavasti vähentyy, jos lipun hinta laskee
- Verovaikutus koostuu verokertymän muutoksesta, sekä valtionosuuden tasausjärjestelmän vaikutuksesta, joka vähentää verokertymän muutoksen suuruutta.
- Ramboll Finland Oy on laatinut laskelman oletetuista HSL liittymisen verovaikutuksista olemassa olevaan tietoon ja pendelöinnistä saatavilla olevaan tietoon pohjautuen

	Verokertymän muutos	Tasauksen muutos	Arvio muutoksesta yhteensä
Ei HSL jäsen 2025	- 570 808	28 390	- 542 418
HSL jäsenkunta 2025	357 174	- 29 062	328 112

- HSL liittymisen vs. liittymättä jättämisen verovaikutus on. arvion mukaan **n. 870t€**
- Lipun hintojen nousua ei ole otettu nykyisessä talousarviossa huomioon vuodelle 2025, jonka aiheuttama lisärahoitustarve on n. **542t€**. HSL liittymisen tapauksessa verokertymän muutos olisi kaupungille nykyiseen budjettiin verrattuna + n. **328t€**

Nykyisen bussiliikenteen kustannukset

(hinnat alv. 0 %)

Vuosi 2024

- Bussiliikenteen kustannuksiin/valtionapuihin on saatu uutta tietoa 29.10.2024 Uudenmaan ELY-keskuksen v.2024 joukkoliikenteen määrärahojen käyttösuunnitelman myötä
 - Ostoliikenteen ja subventioiden valtionavustusprosentti laskee arvoon 25 % (viime vuosina vaihdellut 35-40 % välillä)
- Bussiliikenteen kustannukset tulevat olemaan kokonaisuudessaan (ostoliikenne, subventiot, nousukorvaukset ja muut kulut) arviolta n. 1,1 M€ lipputulot vähennettynä
 - Ostoliikenne (sisäinen+seutu) arviolta n. 915 000 €, josta valtionapukelpoista n. 805 000 €
 - HSL:lle maksettavat subventio- ja nousukorvaukset arviolta n. 185 000 €
 - Muut kulut arviolta n. 10 000 €

= Valtionavun jälkeen nettokustannukset tulevat olemaan arviolta n. **855 000 €**

- Ostoliikenteen osuus arviolta n. 710 000 €
- HSL- kehyskuntasopimuksen osuus arviolta n. 140 000 €
- Muiden kulujen osuus arviolta n. 5 000 €

Vuodet 2025->

- HSL:lle maksettavat subventiot ja nousukorvaukset poistuvat ja niiden myötä niihin maksettava valtionavustus poistuu (Kehyskuntasopimuksen irtisanominen)
 - Vuoden 2024 kustannustasolla bussiliikenteen nettokustannukset ilman subventioiden ja nousukorvausten huomioimista tulevat olemaan valtionavun jälkeen n. **715 000 €***

***(Arvioissa ei ole huomioitu mahdollisia indeksikorotuksia, mahdollista valtionapuprosentin pienenemistä tai mahdollista kaupungin lippuhintojen korotusta ja sen mahdollisia vaikutuksia matkustusmäärien muutoksiin ja lipputuloihin)**

HSL liittymisen taloudelliset vaikutukset kunnalle

Uusi kuntaosuuslaskelma HSL:n Toiminta- ja taloussuunnitelman luonnoksessa, sekä verovaikutuslaskelmat

- HSL:n hallituksen 12.6.2024 käsittelemässä toiminta- ja taloussuunnitelmassa on esitetty uudet kuntaosuuslaskelmat Järvenpälle:
 - Jäsenkunnat maksavat HSL:lle vuosittain kuntaosuuksina liikenteen järjestämisen kustannukset. Kuntaosuudet muodostuvat lipputulujen, operointikustannusten, joukkoliikenneinfran ja muiden kustannusten eristä. Kuntaosuudet jaetaan jäsenkunnille HSL:n perussopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti.
 - Uusi kuntaosuuslaskelma vuodelle 2025 (teoreettinen sillä liittyminen mahdollista aikaisintaan 2026 alusta):
 - n. 3,4M€/vuosi**

C. Kuntaosuudet ennen aikaisempien vuosien ylijäämää, valtionapuja ja muita tukia											
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
	286,1	166,9	2,4	59,6	3,3	10,3	3,1	2,9	1,9	3,6	540,1
- Ympäristöbonus	1,3	0,9	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7
Yhteensä	287,4	167,8	2,4	60,0	3,3	10,3	3,1	2,9	1,9	3,6	542,8
%-jakautuma	52,9 %	30,9 %	0,4 %	11,1 %	0,6 %	1,9 %	0,6 %	0,5 %	0,4 %	0,7 %	100,0 %

D. Kuntaosuudet vähennysten jälkeen											
	Helsinki	Espoo	Kauniainen	Vantaa	Kerava	Kirkkonummi	Sipoo	Tuusula	Siuntio	Järvenpää	Yhteensä
- Yhteensä	279,3	161,3	2,4	51,5	1,8	9,7	2,7	2,1	1,9	3,4	516,1
Yhteensä	279,313	161,293	2,383	51,483	1,804	9,711	2,671	2,148	1,913	3,402	516,121
%-jakautuma	54,1 %	31,3 %	0,5 %	10,0 %	0,3 %	1,9 %	0,5 %	0,4 %	0,4 %	0,7 %	100,0 %

- HSL liittymisen taloudelliset vaikutukset Järvenpään kaupungille olisivat vuosittain:

- 3,4 M€ (Kuntaosuus) – 0,715 M € (Nykyiset kustannukset)

= Budjetoitava summa nykyisten joukkoliikennekustannusten päälle: **2,685 M€** - mahdolliset verovaikutukset

Verotulojen ero vaihtoehtojen välillä on maksimissaan n. 870t€/ vuosi perustuen Ramboll Finland Oy laskelmaan

= HSL Jäsenyyden tulosvaikutus kaupungille vuoden 2025 kustannustasolla olisi laskennallisesti n. **-1,815 M€**,

- Veronkorotustarve lisämenojen kattamiseksi olisi 0,2 kunnallisvero-% yksikköä

Lisäksi HSL liittymisestä veloitetaan kertaluontoinen peruspääomamaksu, n. 350 t€

- Käytännössä suuri osa HSL:n kustannusten suuruudesta suhteessa kaupungin nykyisen bussiliikennöinnin kustannuksiin johtuu siitä, että Järvenpään kaupunki ei tällä hetkellä maksa junaliikenteestä mitään. HSL kuntayhtymän jäsenenä myös lähijunien operointi siirtyisi HSL:n alaiseksi, ja Järvenpää osallistuisi niiden kustannuksiin.

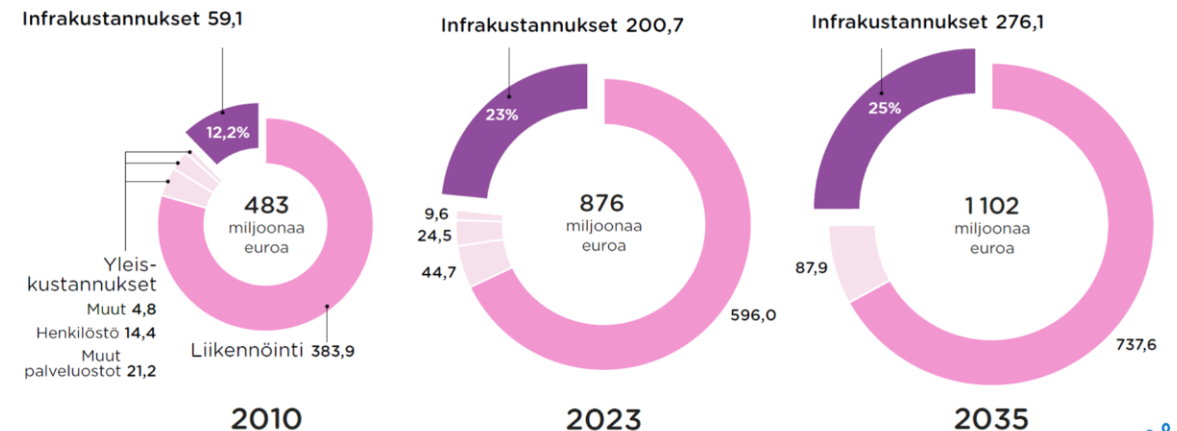
HSL ilmoittanut kustannustasonsa noususta tulevina 10 vuotena

- HSL:n aiemman, vuoden takaisen arvion mukaan joukkoliikenteen rahoitustarve nousee vuoteen 2035 ulottuvan talousnäkömukan mukaan 31 % vuoden 2025 ennusteesta.
- Järvenpään kuntaosuus voisi tuolloin olla vuonna 2035 **7,5 – 7,9 M€**
- TTS 2025-2027 sisältää keskipitkän aikavälin kustannusarvion vuodelle 2035, jonka luvut ovat mm. ABCDE vyöhykemallin lipun hinnoista johtuen aiempaa ennustetta pienemmät, Järvenpään kuntaosuus voisi 2035 olla myös vähäisempi, **5 – 6M€**
- Joka tapauksessa HSL jäsenyyden kustannukset tulevat todennäköisesti nousemaan tulevaisuudessa, pääasiallinen syy kustannusten nousulle on infrakustannusten merkittävä kasvu

Joukkoliikennehankkeet, kuten Länsimetro, Raide Jokeri, Kruunusillat ja Espoon kaupunkiradan jatke kasvattavat Infrakustannuksia. Uusimpana todennäköisenä hankkeena Vantaan ratikka

Jos vuonna 2035 edelleen on tavoitteena, että noin 50 % kuluista katetaan lipputuloilla, uusi infra voi nostaa rajusti lippujen hintoja - ja mahdollisesti heikentää myös joukkoliikenteen palvelutasoa.

HSL:n menot 2010, ja arviot vuosista 2023 ja 2035, miljoonaa euroa

Liittymisen vaikutus kaupungin tulokseen

- TA2025 – ilman veronkorotuksia + HSL-menot kasvaa 6Me:oon vuoteen 2035 mennessä

Kunta + liikelaitokset (1000€)	TP 2022	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031	TS 2032	TS 2033	TS 2034
Liittyminen HSL:ään, kuntaosuus (6Me vuonna 2035)					-3 601	-3 811	-4 033	-4 269	-4 518	-4 782	-5 061	-5 356	-5 669
Bussiliikenteen kustannuksien poistuminen					715	715	715	715	715	715	715	715	715
Toimintakate muut ilman kom-my	-101 730	-107 373	-103 861	-112 294	-118 007	-120 950	-123 885	-126 532	-129 240	-132 013	-134 851	-137 757	-140 732
Toimintakate ilman nmv muutos	9,9 %	5,5 %	-3,3 %	8,1 %	5,1 %	2,5 %	2,4 %	2,1 %	2,1 %	2,1 %	2,1 %	2,2 %	2,2 %
Toimintakate	-258 455	-102 986	-100 711	-107 141	-113 047	-116 121	-120 115	-123 335	-126 814	-130 028	-133 172	-134 379	-137 568
Toimintakatteen muutos-%	10,8 %	-60,2 %	-2,2 %	6,4 %	5,5 %	2,7 %	3,4 %	2,7 %	2,8 %	2,5 %	2,4 %	0,9 %	2,4 %
Verotulot	230 999	123 853	114 073	120 670	126 492	131 890	136 638	140 333	144 132	148 040	152 060	156 193	160 445
Liittyminen HSL:ään				-542	328	328	328	328	328	328	328	328	328
Valtionosuudet	44 925	18 843	12 163	18 083	17 935	18 468	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931
Verorahoitus	275 924	142 697	126 236	138 752	144 428	150 357	157 569	161 263	165 063	168 971	172 990	177 124	181 376
Rahoituserät, netto	195	-5 430	-6 656	-6 701	-7 051	-7 681	-8 181	-8 181	-8 131	-7 881	-7 731	-7 381	-6 781
Vuosikate	17 664	34 280	18 869	24 910	24 330	26 556	29 273	29 747	30 117	31 062	32 087	35 364	37 027
Poistot ja arvonalentumiset	-21 625	-24 456	-24 285	-25 118	-26 392	-27 024	-26 138	-27 510	-28 158	-28 737	-29 730	-30 038	-31 036
Tilikauden tulos	-3 961	9 824	-5 415	-207	-2 062	-469	3 135	2 237	1 959	2 325	2 357	5 326	5 991
Poistoeron lisäys/vähennys	105	93	55						0	0	0	0	0
Ylijäämä/alijäämä	-3 856	9 917	-5 360	-207	-2 062	-469	3 135	2 237	1 959	2 325	2 357	5 326	5 991

Vuoden 2026 strategiaan taloustavoitteisiin pääseminen HSL-jäsenenä HSL-maksujen kasvaessa 6Me:oon 2035 mennessä (5,84%/v) edellyttäisi vähintään 0,4 %-yksikön korotuksen kunnallisveroon

- muutostekijöinä huomioitu HSL-maksu ja laskeva oman jk-liikenteen kustannus ja uuden hinnoittelun maksimivaikutus verotuloihin

- TA2025 – ilman veronkorotuksia + ei liitytä HSL (maksimaalinen verovaikutus)

Kunta + liikelaitokset (1000€)	TP 2022	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029	TS 2030	TS 2031	TS 2032	TS 2033	TS 2034
Oma jkl-kustannukset					140	140	140	140	140	140	140	140	140
Toimintakate muut ilman kom-my	-101 730	-107 373	-103 861	-112 294	-114 981	-117 714	-120 427	-122 838	-125 298	-127 806	-130 365	-132 975	-135 638
Toimintakate ilman nmv muutos	9,9 %	5,5 %	-3,3 %	8,1 %	2,4 %	2,4 %	2,3 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
Toimintakate	-258 455	-102 986	-100 711	-107 141	-110 021	-112 885	-116 657	-119 641	-122 872	-125 821	-128 686	-129 597	-132 474
Toimintakatteen muutos-%	10,8 %	-60,2 %	-2,2 %	6,4 %	2,7 %	2,6 %	3,3 %	2,6 %	2,7 %	2,4 %	2,3 %	0,7 %	2,2 %
Verotulot	230 999	123 853	114 073	120 670	125 622	131 020	135 768	139 463	143 262	147 170	151 190	155 323	159 575
Ei liitytä HSL:ään				-542	-542	-542	-542	-542	-542	-542	-542	-542	-542
Valtionosuudet	44 925	18 843	12 163	18 083	17 935	18 468	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931	20 931
Verorahoitus	275 924	142 697	126 236	138 752	143 558	149 487	156 699	160 393	164 193	168 101	172 120	176 254	180 506
Rahoituserät, netto	195	-5 430	-6 656	-6 701	-7 051	-7 681	-8 181	-8 181	-8 131	-7 881	-7 731	-7 381	-6 781
Vuosikate	17 664	34 280	18 869	24 910	26 485	28 922	31 861	32 571	33 190	34 399	35 703	39 276	41 251
Poistot ja arvonalentumiset	-21 625	-24 456	-24 285	-25 118	-26 392	-27 024	-26 138	-27 510	-28 158	-28 737	-29 730	-30 038	-31 036
Tilikauden tulos	-3 961	9 824	-5 415	-207	93	1 897	5 723	5 061	5 032	5 661	5 973	9 238	10 215
Poistoeron lisäys/vähennys	105	93	55						0	0	0	0	0
Ylijäämä/alijäämä	-3 856	9 917	-5 360	-207	93	1 897	5 723	5 061	5 032	5 661	5 973	9 238	10 215

Vuoden 2026 strategiaan taloustavoitteisiin pääseminen ei HSL-jäsenenä edellyttäisi vähintään 0,2 %-yksikön korotuksen kunnallisveroon.

- muutostekijöinä huomioitu laskeva oman jk-liikenteen kustannus ja uuden hinnoittelun maksimivaikutus verotuloihin

Päätösehdotus

HSL:ään liittyminen sisältää suuria taloudellisia epävarmuustekijöitä johtuen HSL:n kustannusten noususta, sekä lähijunaliikenteen tulevaisuuden järjestämismallista. Liittyminen HSL jäseneksi on mahdollista myös myöhemmin ja kaupungilla on mahdollisuus tarkastella tilannetta tulevan lisätiedon valossa.

1. Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto merkitsee selvityksen tiedoksi.